

В концепції інженерної освіти необхідним виступає доповнення фіксації цільових настанов системами тестів ВНЗ як засобу досягнення національних цілей в сфері інженерної освіти.

Висновки: Світові досягнення в сфері розвитку інженерної педагогіки відповідають рівню та тенденція становлення вищої технічної освіти в Україні. В цьому зв'язку тенденції вітчизняного розвитку вищої освіти у вигляді скорочення та об'єднання спеціальностей в державному класифікаторі виступає як відповідна часовим вимогам, зокрема в сфері інженерної освіти. Як рекомендація в напрямку становлення цих процесів можна запропонувати обмеження спеціальностей рівнем споріднених напрямків, що охоплюють весь спектр інженерної діяльності. А розвиток державного класифікатора доцільно здійснювати лише за рахунок появи нових полідисциплінарних чи міждисциплінарних спеціальностей.

Виходячи з розробок європейських дослідників, можна визначити інженерну педагогіку як самостійну галузь наукового знання, але тісно взаємозв'язану з технічними і технологічними науками, яку характеризують міжнаукова комунікація, багатозначність, широта об'єкту і предмету. Активне впровадження інженерної педагогіки в навчальний процес Національного гірничого університету сприятиме підвищенню рівня підготовки інженерів на підставі відповідності інженерно-педагогічних кадрів світовим вимогам технічної освіти.

Т.В. Нікєєнко, Т.М. Черкавська
(*Національний гірничий університет*)

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНИМИ ПРОЦЕСАМИ В УКРАЇНІ

Сучасний стан розвитку освіти в Україні відзначається складними перетвореннями, які спрямовані на її модернізацію з урахуванням світових тенденцій, а також вимагають найбільшою мірою врахувати національні традиції, які склалися у вітчизняній практиці протягом тривалого історичного розвитку.

Метою даного дослідження є визначення основних механізмів, на яких ґрунтується управління вищою освітою в Україні, порівняння їх функціонування з практикою зарубіжних країн, а також визначення напрямів адаптації цього досвіду до специфіки розвитку вітчизняних освітніх процесів.

Ці проблеми знаходились у центрі уваги таких науковців як О.В. Дубровка, С. А. Калашникова, С. А. Коваленко, Н. М. Колісниченко, В.В. Остапчук, які досліджують механізм державного управління у сфері освіти. При всій значущості результатів, отриманих у цій сфері, слід звернути увагу на те, що не всі аспекти проблеми функціонування механізму державного регулювання освітою дістали своєї розробки. Зокрема, недостатньо уваги надається аналізу безпосередніх шляхів і засобів подолання кризового стану української освіти.

Розглядаючи сутність механізму державного управління, необхідно зазначити, що відносно визначення даної категорії існує певна невизначеність. Не зосереджуючись на дефініції механізму, використовуємо це поняття у розумінні процесу приведення об'єкта управління до бажаного стану шляхом організації каналів прямих та зворотних зв'язків, що перетворюють життя суспільства в єдиний, цілеспрямований, ефективний, виробничий організм, який постійно розвивається [1, с. 108]. Складовою механізму державного управління має бути механізм контролю, а також такі механізми, як: планування, організація, мотивація, координування, розпорядження, облік, аналіз [2].

У сучасних умовах реформування національної системи освіти пов'язане з процесами європейської інтеграції. У силу цього в країні склався й функціонує особливий механізм запровадження освітніх реформ, суть якого складає розробка й реалізація програмних документів, що реалізують державну політику. Головним суб'єктом цього механізму є Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, що здійснює програмно-методичне керівництво в Україні у якості центрального державного органа. Програми й методичні вказівки, що виробляє це міністерство, є фактично єдиним інструментом, що об'єднує вищі навчальні заклади країни (незалежно від їх відомчої підпорядкованості) в єдину систему і допомагає зберегти єдиний освітній простір.

Враховуючи необхідність реалізації методичного керівництва за такими напрямками: розроблення і правове оформлення методичної документації, вивчення стану педагогічної і виховної роботи, організація роботи з удосконалення підготовки науково-педагогічних кадрів та підвищення їх кваліфікації, вкрай необхідною стає не централізація, а автономія вищих навчальних закладів. Звідси – проблема поєднання централізованого управління з боку Міністерства й установ вищої освіти. Досвід європейських країн свідчить, що у переважній більшості з них існує централізована система управління вищою освітою. Практично в усіх країнах управління вищою школою покладено на міністерство, а фінансування здійснюється на декількох рівнях: федеральному, регіональному і місцевому. Так, у Франції управління здійснює Міністерство національної освіти, витрати на заробітну плату викладацькому, адміністративному і допоміжному персоналу покриває держава, а місцева влада відповідає за інвестиції й поточні витрати. У Німеччині вищою освітою опікується на федеральному рівні Міністерство освіти, науки і технології, на рівні земель – земельний уряд (на чолі з міністром), а фінансування переважно державне.

У комплексі механізмів державного регулювання системи освіти бюджетне фінансування є найважливішим важелем впливу держави як на всю систему, так і на окремі освітні заклади. Надання освітніх послуг інтегрує у собі низку суттєвих проблем організації фінансування освітніх закладів, від раціонального вирішення яких залежить ефективність всієї системи освіти й можливість її неперервного розвитку.

У перехідний період у більшості пострадянських країн скорочення фінансування освіти відбувається у 3 - 4 рази швидше, ніж спад ВВП, вищі навчальні заклади втрачають свій статус як інституту, що надає суспільні блага.

Тому вони змушені виявляти свою активність в усіх доступних сферах, щоб вижити за сучасних умов. Закон України «Про освіту» чітко визначає основні та додаткові джерела фінансування, а також механізми фінансування наукових досліджень [3]. В умовах недостатнього державного фінансування освіти законодавчими актами держава заохочує вищі навчальні заклади шукати власні механізми додаткового фінансування.

Основна мета фінансової діяльності вищого навчального закладу полягає у забезпеченні його фінансової стійкості з метою збереження та розвитку інтелектуального, наукового, освітнього, культурного й виробничого потенціалів. Специфіка механізму фінансового управління вищою школою України полягає у:

1. Необхідності розробки програми розвитку вищої освіти з метою підтримки своїх провідних вищих закладів регіональною владою.

2. Створення єдиних регіональних міжвузівських центрів сприяння зайнятості випускників (формування регіональних банків даних про потреби у кваліфікованих спеціалістах і робочих місцях, допомога у працевлаштуванні випускників, взаємодія із світовими структурами зайнятості випускників тощо).

3. Законодавче визначення ситуацій, за яких доцільно вводити плату за навчання (наприклад, у разі отримання другої вищої освіти).

4. Реформування статистичної звітності вищої школи у зв'язку з формуванням значного кола джерел її фінансування.

5. Підготовка менеджерів вищої освіти з фінансово-економічною діяльністю.

6. Вивчення досвіду провідних університетів світу у сфері фінансово-економічного управління, які за останні роки досягли найбільших позитивних змін у своїй підприємницькій діяльності.

Для цього необхідно задіяти механізм реалізації державної політики щодо міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти. Управління міжнародною діяльністю вищої школи здійснюється за галузево-територіальним принципом: центральний рівень управління – на рівні Міністерства освіти, науки, молоді та спорту України, регіональний рівень – обласних відділів освіти, і нарешті, відділи з міжнародних зв'язків вищих навчальних закладів. Взаємодія між ланками такого управлінського механізму не завжди ефективна. Сьогодні доцільніше використовувати вже накопичений досвід міжнародної діяльності провідних світових закладів вищої освіти як у сфері підготовки іноземних фахівців, так і у реалізації спільних міжнародних освітніх програм на базі українських вищих навчальних закладів. Також необхідно активізувати участь у контактах між закладами на регіональному рівні, сприяти розповсюдженню позитивного досвіду українських вищих навчальних закладів, регулярно висвітлювати їх міжнародну діяльність у національних і закордонних спеціалізованих виданнях.

Необхідно зауважити, що ще одним із інноваційних механізмів державного управління вищою освітою є механізм організаційної освітньої інновації, який спрямований на використання комп'ютерних і телекомунікаційних технологій у освітній сфері. Під впливом сучасних освітніх технологій і розвитку ринкових

механізмів в Україні формуються економічні інновації у сфері освіти, а саме: нові механізми державного фінансування освіти, диверсифікація джерел фінансування освіти, нові механізми фінансування освіти підприємствами, пільгове стимулювання інвестицій у сферу освіти, нові механізми оплати праці робітників освіти. Як бачимо, усі ці механізми потребують розробки, реалізації й контролю з боку централізованого державного органу управління освіти. Тому Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України не може бути відстороненим від управління вищою освітою, однак його функції мають набути більшої ефективності й гнучкості.

Бібліографічні посилання:

1. Поступна О. В. Механізм державного управління вищою освітою / Стратегічні пріоритети, 2010. – № 1 (14). – С. 107-111.
2. Малиновський В. Я. Словник термінів і понять з державного управління / В. Я. Малиновський. – К.: Атіка, 2005. – 240 с.
3. Освіта України. Збірник законів. – Х. : Вид.-во «Бурун Книга» , 2007. – 304 с.

Т.Г. Ніколаєва

(Національний гірничий університет)

ЦЕНТР ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ НГУ ЯК НЕОБХІДНИЙ КОМПОНЕНТ СУЧАСНОГО ВНЗ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ МОРАЛЬНОГО ТА ФІЗИЧНОГО ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТСТВА

Навчальні заклади, як частина державної структури, відповідають за моральне і фізичне здоров'я народу, особливо молодого покоління. Це визначає майбутній потенціал будь-якої країни. Кожен навчальний заклад має не тільки навчальну але і виховну місію, тому необхідно підвищити ефективність ВНЗ як соціального інституту, який може протидіяти хвилі негативних явищ, що поглинули наше суспільство. Однією із характеристик університетів є виховна складова діяльності вузу.

Виховання на засадах здорового способу життя студентської молоді сприяє підвищенню духовних, моральних якостей, підвищує показники у навчанні, заохочує до занять спортом, громадською діяльністю, запобігає проявам злочинності та духовно-фізичній деградації української нації в цілому.

Під пресом потужної реклами алкогольно-тютюнових виробів, низькоякісної теле- та кінопродукції юнаки і дівчата – майбутні батьки – безконтрольно вживають спиртні та тютюнові вироби, наркотики, що призводить до безладних полових зв'язків, абортів, безплідності, виродженню і вимиранню населення, збільшенню числа карних злочинів. Це явище є закономірним наслідком насадження реклами алкоголю та тютюну, розрахованої на підлітків; низькопробних стандартів ЗМІ, телебачення; аморальних шоу та кінопродукції, під впливом яких знаходиться більшість молодого населення. Цьому впливу не можуть протистояти навіть більшість дорослих, тому необхідно допомогти молодій людині розібратись у цьому